

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta Ta Hellēnisti Heuriskomena

Origenes

Coloniæ, 1685

Quæstio sexta, de anima

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79842](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79842)

LIBER SECUNDUS.

91

A xisse corpora, citra ullum *ύλης* & naturæ discrimen. Ex ea opinione nata est illa altera, crassius hoc, & aëri nostro cognatum Dæmonum corpus, res sui generis appetere, suffitus puta, & nidores sacrificiorum; ac sanguinem etiam victimarum ligurire; nec his tantum delectari, quod homines idololatriæ deditos esse videant, sed etiam propter voluptatem ac delicias, quibus eorum corpora afficiuntur. Origenes libr. 3. contr. Celsi. πάντες μὲν, inquit, οἱ θεοὶ ἡρώων εἰσι δαιμόνια ληρῆα, καὶ οὗτοι τὰς θυσίας, καὶ τὰ αἵματά, καὶ τὰς δὸν τῶν αἱμάτων διαφοράς καλεῖται. ὅτι ἀπὸ τῆς μὴ ἀπορροῦντος τῆς ἐκ τῆς πατρὸς θεῶν. & libr. 7. sequente, postquam dixit, Spiritus quosdam impuros circa terram degere, hoc subijcit: πολλοὶ δὲ τοιούτους αὐτοὺς τυχεῖν καὶ τοὺς αἵματι τῶν θυσιῶν ἀναθυμιάσεις καὶ δὸν τῶν αἱμάτων καὶ ὁλοκαυτωμάτων ἀποφοράς ῥεφόμενα ἀπὸν τὰ σώματα φιλοθυνησάντων τοῖς τοιούτοις ἐστὶν αὐτῶν τυχεῖν ὡς περὶ φιλοζωῶν. & libr. 8. τὰ δὲ πνεύματα δαιμόνια μὴ ἐκ κελεύθου, ἐπὶ τῶν φασιν ἡ προσβολῇ δαιμόνων, περιουμένων ἢ ἀπὸ τῶν ἀναθυμιάσεων ἀπορροῦντος λόγῳ. ἵνα μὴ τῶν φασιν τροφῇ δαιμόνων.

B & in Protreptico ad Martyrium: ὅτι δὲ τινες μὴ θεωροῦντες τὸ θεῖον τῶν δαιμόνων λόγον, καὶ ὡς ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ πατρὶ τῶν καὶ θεῶν αἵματι, δεινὸν τῶν δαιμόνων τροφῇ, τὴν δὲ τῶν ἀναθυμιάσεων ἐπιτηδεύσιν, ὅτι πάντα αὐτοὶ καὶ αἵματά, καὶ λιβανόλοι, ἐκτυτίζουσιν ὡς ἀδιαφορῶν τὸ θέν, ἐκποιμῶν ἀν καὶ πρὸς ταῦτα ὅτι ὑπὲρ οἱ τῶν καὶ ληρῆας, καὶ φονείας, Καρβαρίας ἰχθύας τὴν μεγάλην βασιλείαν, ὡς τὸ κοινὸν ἀδελφικῶς καλεῖται. πόσῳ πλείον οἱ τοῖς τῶν κακίας ὑπερταῖς δὲ τῶν θέν διδόντες τῶν καὶ ἀκατεργασίας αὐτοὺς ἐν τῇ θεῶν εἰς τόπω, διακρίσει ἀν ἡ καλῶν.

In eadem porro ac Origenes causa sunt vetustior illo Justinus, & recentior Maternus Firmicus, quorum ille Apol. 1. scribit Angelos perduelles in servitutem homines redeigisse, cum aliis modis, tum δὲ διδόντες θυμάτων καὶ θυμμάτων, καὶ πονείας, ὅν ὁδοὺς γινώσκουσιν, καὶ τὸ παθόν ἐκ τῶν δαιμόνων. Docendo sacrificiorum, suffituum, & libationum ritus, quibus tum indiguerunt, postquam cupiditatum affectionibus sese submiserunt. Hic vero cap. 14. libri de error. profan. relig. asserit substantiam Dæmonum à Diabolo prognatorum sanguine victimarum nuttiri.

QVAESTIO SEXTA.
DE ANIMA.

D I. De animæ origine, quid statueret Origenes, certum non habuit. II. Ex dogmate περὶ πάσης, & perpetui libertatis usus maxima Origenianorum errorum pars profluxit. III. Utrum animas rationis compotes è substantia divina delibatas esse asseruerit. IV. An eas corpore antiquiores, in illudque pro peccatis demissas putaverit. V. Unde nomen, ψυχή, factum autem verit. VI. Ex his multorum criminationibus est appetitus. VII. Ad doctrinam hujus fontes digitus intenditur. VIII. quam variis Scripturæ locis fulcire conatus est Origenes. IX. Multi licet eam funditus labefecerint. X. Patres ejus assertores recensentur. XI. Nihil his temporibus fuerat ab Ecclesia super hoc argumento determinatum. XII. nec multo recentioribus. XIII. Utrum animas corporeas, & quali corpore præditas crediderit. XIX. Origenem Patrum multorum assensus, & sua excusare potest hæsitatio. XV. Ex antiqua Philosophia opinionem suam depromsit. Intricatus Methodii locus explicatur. XVI. Utrum solam animam hominem constituere dixerit. XVII. Examinatur Origeniana μεταστροφῆς. XVIII. Pythagoricam μετεμψύχασιν propugnasse à plurimis dictus est Adamantius. XIX. sed multis purgatur. XX. Metempsychosæos auctores produntur.

F I. QUONIAM hominum animas ejusdem esse ac Angelos ordinis & naturæ voluit Origenes, explorata horum juxta ipsius definitiones natura, de illis nunc ut agamus, rerum series desiderat. Observandum vero illud est ante omnia, obscurum ac difficile visum hoc argumentum Origeni, itidem ut aliis Ecclesiæ Patribus plerisque, summaque in hæsitacione & angustia fuisse versatum. Cum enim libro 3. de princ. cap. 4. præcipuas tres proposuisset de anima sententias; utrum duplex sit in nobis, divini-
m 2
gulo.

92
gularum personis quæ dici possunt disputationis causa de singulis dogmatibus in medium protulimus. A
Qui autem legit, eligat ex his quæ magis amplectenda sit ratio. Denuntiat præterea non semel,
ὅσα ποτὶ μὲν ἑαυτὸν ἑλεῖσθαι, non ἡ ἀπορία, loqui, si quando visus est aliquid de ea restatuere,
utpote incerta, nondum Ecclesiæ decretis Origeniano ævo, nec multo recentioribus defi-
nita; quemadmodum declarabitur inferius. Id confirmat Pamphilus in Apologia; quam-
vis disputationes Origenis vel assertiones, quas de animæ statu & dispensatione proposuit,
nonnullos culpasse fateatur.

II. Inprimis autem, maxima illud animadversione dignum est, ex superius memorato ge-
mino hoc Dogmate, Mentium ἀποπνεύσας, & pleni ac perpetui libertatis usus, semper
vigentis ac florentis maximam Origenianorum errorum partem produisse; nam profluxit B
inde quidquid fere circa Angelorum naturam peccatum ab eo est: inde solam animam cen-
suit constituere hominem, assumto nimirum in pœnam corpore, tanquam vinculo & com-
pede: unde & tollenda fuit resurrectio, nam quid corpore hoc & vinculis opus homini in
integrum restituto? Gratia quoque beneficium peremit nimia illa & immodica liber-
tas. Unde vero afflitas dicemus Astris animas, & liberum arbitrium, quam ex hoc Men-
tium ascensu & descensu, crassiora, vel subtiliora ac splendidiora subeuntium corpora pro
meritis: unde vana hæc & pestifera opinio, Christum vel passum vel passurum proly-
deribus, pro Angelis & Dæmonibus, quam ex altera ista, peccato naturas illas esse obno-
xias, non secus ac humanas, proindeque eadem reparatione ac remedio indigere? Sed &
præfinitus Damnatorum suppliciiis modus ac tempus ex quo fonte manavit, quam ex perfe- C
verante etiam post inflitas pœnas libertatis usu? Denique positis his Mentium revolutio-
nibus, ac nunquam desituro circuitu, renasci quoque Mundos identidem oportuit, cum
Mentibus denuo peccantibus nova iterum paranda essent vincula, nova scilicet imponen-
da corpora, ex quorum diversitate mundus efflorescit. Quæ si quis observabit diligen-
ter, non repugnantibus & dissipatis dogmatibus constare doctrinam Origenis fa-
tebitur, sed apte connexam esse, & necessaria argumentorum serie ac textura cohæ-
rentem.

III. Primam in hac questione adversus Origenem intentat criminationem Hierony-
mus Epist. 59. ad Avit. cap. 4. cum arbitraturum ipsum fuisse ait animas omnes, & quæcun-
que ratione prædita sunt e Dei substantia expressa produisse, divinæque ipsius partem esse
substantiæ. Ne parvam putaremus, inquit, impietatem esse eorum quæ præmiserat (Origenes) D
in ejusdem Voluminis (ἀδελφῶν), sine conjungit omnes rationabiles naturas, id est, Patrem, & Fi-
lium, & Spiritum sanctum, Angelos, Potestates, Dominationes, ceterasque Virtutes, ipsum quoque ho-
minem secundum animæ dignitatem unius esse substantiæ. Intellectuales, inquit, rationabilesque na-
turam sentit Deus, & Virgenitus Filius ejus, & Spiritus Sanctus, sentiunt Angeli, & Potestates, cate-
reg, Virtutes: sentit interior homo, qui ad imaginem & similitudinem Dei conditus est. Ex quo con-
cluditur Deum, & hæc quodammodo unius esse substantiæ. Quod in Origene damnaverat Hie-
ronymus, idem in Palæstinis Origenistis damnat Justinianus in Epistola ad Quintam Syno-
dum, quam habet Cedrenus: Ἀγνοοῦντες ὅτι οἱ νόες ἕως διὰ παντὸς ἀριθμῶν τε καὶ ὁρίσματος, οἱ ἐν ἁδᾷ
πάντων τῶν λογικῶν τῇ ταύτῃ ἐστὶν ὁμοιοῦς καὶ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ἀπορίᾳ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ, ἐν ὧς καὶ οἱ ἄγγελοι
Dicunt enim Mentes fuisse absque numero & nomine, adeo ut rerum omnium rationalium unitas sit, E
cum idem sint substantia, & operatione, & virtute quæ est apud Deum Verbum, tum adunatione, &
cognitione. Gobarus quoque Tritheita ille, cujus excerpta collegit Photius Cod. 232.
dogmata multa, quæ fere Origeniana sunt, in utramque disputans partem, octavo loco illud
habet: οὗ ἐκ τῆς Θεῆας οὐσίας ἡ ἀνθρωπίνη πρὸς ἡμᾶς ἔρχεται Ex divina substantia humanam animam
processisse.

Fuit illa quidem Pythagoreorum doctrina, divinæ auræ particula animas nostras consta-
re, & Deum

Virgil.
Georg. 4.

--- -- -- -- -- ire per omnes
Terrasque, tractusque maris, cælumque profundum:
Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum,
Quemque sibi rēnuēs nascentem arcescere vitas.

Audiebam, ait Cato apud Tullium, Pythagoram, Pythagoreosque, incolæ pene nostros, qui essent
Italicæ Philosophi quondam nominati, nunquam dubitasse, quin ex universa mense divina delibatos
animos haberemus. In eadem fuerunt opinione Platonici, & Stoici, quam & Cerdo, &
Marcio, & Manichæi subinde amplexi sunt. Hieronymus Epist. 61. ad Pammach. cap. 5. sic
Johannem Hierosolymitanum interpellat: Dicis animas hominum non partem esse Dei naturæ:
quasi Manichæus nunc ab Epiphanio sis vocatus: & cap. 6. Dicis animam non esse de Dei substan-
tia; pulchre, damnas enim impiissimum Manichæum, quem nominare pollutio est: & mox: Nemo du-
bitat errare qui dicit eam (animam rationalem) esse Dei substantiam.

Igi-

- A Igitur Johannes ille Hierosolymitanus, qui Origenista vulgo audiebat, ab ea tamen opinionione fatente Hieronymo erat alienus; quod ad purgandum Origenem valere potest. Ipse Origenes, cuius verba pro hoc dogmate recitat Hieronymus, vocem addens, *quodammodo*, reprehensiones à se prohibet. *Unum addit verbum, quodammodo*, ait Hieronymus, ut *tanti sacrilegii crimen effugeret*: vel fortasse ut opinionis hujus neutiquam affinem se esse declararet. Sic ille quidem in libro de Martyrio: *ἐτι ὅ καὶ φιλοζωεῖ ἀνθρώπου, πείσμα λαβὼν οὐδὲ εὐλας λογιστὴς, ὡς ἐχέουσιν οἱ σὺλῆγες θεῶν*. Quod si è Dei substantia delibatam censuisset animam, non affinem aliquid habere, sed ipsius particulam esse dixisset: affine autem cum eo quidpiam habet, quod ad ejus imaginem condita sit, quod lumine divino vultus ipsius signatus sit, quod mortis experts, & beatitatis æternæ capax sit. Planissime vero errorem hunc impietatis arguit in Heracleone, qui ejusdem esse ac Deum essentiae fingeat, quicunque ipsum Spiritu adorarent: *ἐπεὶ ὁμοῦ μὲν θεὸν, ὁμοῦ καὶ υἱὸν*, inquit Tomo 13. in Johan. pag. 217. *εἰ μὴ σφόδρα ἐστὶν ἀσεβεία ἡμοῖς* (lego ὁμοῦς) *τῇ ἀληθείᾳ φῶς καὶ παρακαλῆς* ἢ *λέγειν τὸς προσκυνοῦντας τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ*. Hoc etiam se purgat Origenes illo crimine, quod animam corporatam esse decrevit, ut infra declarabimus; qui enim corporea res pars esse Dei corpore carentis, qualem esse defendit Origenes, dici poterit? Hinc Augustinus libr. 11. de Civit. Dei, cap. 23. *Animas dicunt, non quidem partes Dei, sed factas à Deo peccasse à Conditore recedendo, & diversis progressibus pro diversitate peccatorum à cælis usque ad terras, diversa corpora quasi vincula meruisse. Et hunc esse mundum, eamque causam mundi fuisse faciendi, non ut conderentur bona, sed ut mala cohiberentur. Hinc Origenes jure culpatur: in libris enim quos appellat οὐλὰ ἀρχῶν, id est, de Principiis, hoc sensit, hoc scripsit.* Origenes igitur animas, non quidem partes Dei, sed factas à Deo esse credit. Nec minus hoc utile, quod Hieronymus Epist. 32. ad Marcellinum & Anaphychiam, germanam Origenis sententiam ab hac ipsi afficta distinguit: *Super animæ statu*, inquit, *memini vestrae quaestuncula, imo maxime Ecclesiasticae questionis: utrum lapsa de cælo sit, ut Pythagoras Philosophus, omnesq. Platonicæ & Origenes putant; an à propria Dei substantia, ut Stoici, Manicheus, & Hispania Priscilliani hereses suspicantur.* Hoc quidem ob dogma Palæstinus Origenista pullavit Justinianus, idcirco fortasse quod tributos omnes Origeni errores ab eis propugnatos fuisse opinatus est: sin ei adhæserunt revera, minime sane sectatorum suorum vafanias omnes præstabit Adamantius. Quod si tamen culpæ hujus fuisset reus, ad stipulatorem ipsi daremus Tertullianum, qui libr. 4. adv. Marcionem, cap. 33. sic ait: *Hominem igitur reddi jubet Creatori, in cuius imagine & similitudine, & nomine, & materia expressus est.*

IV. Certioribus Origenes & manifestioribus sententiam hanc signavit monumentis, quæ animas ante corpora à Deo conditas, in eaque sic tanquam in ergastula demissas pro peccatis decernit. Atque hæc alteri de Angelorum meritis & remunerationibus ac poenis superius expostita connexa est. Naturas enim omnes ratione præditas, hoc est, Mentis à Deo ante Mundi opificium procreatas, liberoque instructas arbitrio fuisse putavit; quæ recte vel male agendi facultate diversis utentes modis, diversos inde vel gloriæ, vel ignominia ac penæ gradus fuisse consecutas; alias siquidem Angelorum adeptas esse naturam, quæ leviorum essent nozarum fontes; quæ contra liberi arbitrii munere in deterius fuissent abutæ, in crassiora corpora, syderum puta, vel Dæmonum, vel hominum esse depressas; sic tamen, ut quocunque sint loco, proficere possint in virtute, vel contra relabi in vitia; & pro regressus sui vel progressus ratione, ad superiorem evehantur statum, vel ad inferiorem detrudantur. Huic quoque conditioni animam obligavit Christi, eamque pro summo suo adversus Deum amore, Verbo in unum conjunctam fuisse voluit, atque inde corpus in B. Virginis Mariæ utero formatum subuisse. E Mentibus porro illis quæ Angelicam essent assecutæ conditionem, nonnullas Christi imitantes adversus humanum genus amorem & charitatem, vel aliis de causis à Deo missas, carnem assumpsisse sensit, & Prophetarum, sanctorumque virorum personam gessisse in terris, & ad exemplum Christi sese componentes hominum reliquorum salutem consuluisse. Horum omnium partem demonstravimus jam supra, partem hic declarandam servavimus.

Minime vero nobis diutius immorandum est in locis colligendis, quibus animarum *ἀπολύτῳ* Adamantius asseruit. Patent illi unicuique obviam, & viro non multum diligenti frequentes occurrunt. Insignes duntaxat aliqui, pro more nostro, fidei conciliandæ gratia adducendi sunt, præter eos, quos jam supra protulimus, cum ipsius sententiam de Angelorum meritis exploraremus. Ante alios observandus venit ille è libr. 2. οὐλὰ ἀρχῶν, cap. 8. in quo naturas illas ratione pollentes, quæ à Deo primum procreatæ sunt, priusquam boni aliquid vel mali in se concepissent, Mentis fuisse tradit; deinde vero scelere admisso, animas evalisse. Verba ipsa producantur; *Ex quibus omnibus illud videtur ostendi, quod Mens de statu suo ac dignitate declinans, effecta vel nuncupata est Anima: quæ si reparata fuerit & correctæ, redit in hoc ut sit Mens. Quod si ita est, decessus ipse Mentis ac deolutio videtur mihi quod*

non aequalis omnium sentiendus sit, sed vel plus vel minus in Animam verti, & aliquas quidem Men-
tes servare aliquid etiam prioris vigoris; aliquas vero aut nihil, aut exiguum aliquid. Unde inveni-
untur quidam statim ab ineunte aetate ardentioris acuminis, alii vero tardioris; nonnulli autem obtu-
sissimi & penitus indociles nasci. Quibus similia in capitis ejusdem calce iterantur. Libro vero
lucubrationis ejusdem priore, cap. 7. animam hominis, non cum corpore factam docet, sed
extrinsecus insertam, idque pro meritorum ratione. Probando huic Jacobi profert exem-
plum & Esau, quorum hic fratrem, cum ex utero prodiret, supplantavit; quod ita nequa-
quam eventurum fuisse censet, nisi id uterque fuisset gestis suis promeritus, antequam caelo
delaberetur: addit & Johannis exemplum, qui in materni uteri claustris etiamnum com-
pactus, ad Mariae vocem tripudiavit; & Jeremiae, cui dixerat Dominus: Priusquam te for-
marem in utero, novi te: & antequam exires de vulva, sanctificavi te. Alioquin ait futuram apud
Deum *προσωποληψίαν*, & injustitiam, quod & Tom. 2. in Joh. p. 76. & 78. repetit. Eadem
asseverantius inculcat cap. 8. libr. 1. *ἀδὲ ἀρχῶν*, & libr. 3. cap. 1. postquam enim unumquem-
que dixit, prout sese gessit, à Deo vas effici vel ad honorem vel ad contumeliam, subdit con-
tinuo: Quod si juxta haec videtur assertio, sicut est certe justa, & cum omni pietate concordans, uti
ex praecedentibus causis unumquodque vas vel ad honorem à Deo, vel ad contumeliam prepararetur:
non videtur absurdum eodem ordine, atque eadem consequentia discurrere nos antiquiores causas,
eadem etiam de animarum satione sentire, & hoc esse in causa quod Iacob dilectus est, etiam dum
adhuc in ventre matris haberetur. Dissertationem demum ita claudit: Ex quo opinamur, quo-
nam quidem (sicut frequenter diximus) immortalis est anima & aeterna, quod in multis, & sine fine
spatii per immensa & diversa saecula possibile est, ut à summo bono ad infima mala descendat, & ab
ultimis ad summa bona reparetur. Quod autem contra opponi poterat ex Pauli ad Romanos
cap. 9. Deum ex eadem massa, sic tanquam figulum è luto vasa alia ad honorem fingere, alia
ad contumeliam, sic diluere contendit, rationalium animarum unam esse naturam, quæ Deo
non secus subjaceat, ac luti massa figulo, atque inde varii generis vasa deprimi. Paulinam
similiter increpationem: O homo, in quis es, qui contra respondens Deo? ad impios derivat, qui
non discendi, sed resistendi causa Deo obloqui audent, & postquam facinoribus suis ac per-
fidia Deialloquendi fiducia ac jure exciderunt, merito iis objici debeat: O homo, in quis es,
qui contra respondens Deo? Sanctis vero hominibus ad eundem & alloquendi Dei, eademque
respondendi copiam semper fieri vult, qualis olim Moyfi facta est. Quam ipsam interpre-
tationem cum praecedente de Jacobi anima, & valis ad contumeliam honoremve destina-
tis disputatione rursus adhibet libr. 7. in Epist. ad Rom. dum hoc idem caput Commen-
tariis suis explanat. Vanæ scilicet & frivola in re aperta cavillationes, & acri censura ac
castigatione dignæ. Huic confirmando errori allata superius exempla Johannis in matris
utero exultantis, & Jeremiae, antequam in materna alvo formaretur, ex eaque prodiret,
Deo noti, ab eoque sanctificari repetit iterum cap. 3. libri tertii *ἀδὲ ἀρχῶν*, aliaque congerit
petita ex iis argumenta, qui à Dæmonibus statim ab ortu correpti, vel à pueritia divinandi
facultate præditi sunt; quorum non aliam esse causam existimat, quam res olim ab iis ge-
stas, antequam corpora subirent; arbitrii quippe sui libertate uti semper animam, sive extra
corpus, sive corpori adjuncta sit. Idem sonant loca à Justiniano collecta, & Epistolæ ad Me-
nam subjecta. Nonnullas vero animas sponte delabi in terras, & exequendis Dei consiliis
operam suam navare velle somniat Tom. 15. in Matth. p. 404. *Εἰς ἃ ἡ ὑποψία τὸν ἀδὲ ψυχῆς
ἀπορίσκει καὶ ἐν ταῖς κερύθαις λέγον, ὅτι ἔργον ὅλων τὴν ἡμέραν μέλει ἡ ἐνδοκίαις ἔρας, διδόντες μὲν ἐργά-
σασθαι, ἢ ἀπολαύσαντες οἱ εἰς τὴν ἀμπελῶνα οἱ τεθαρσύνοντες ἀπολογισμοὶ, καὶ λέγοντες, ἰδοὺ ἡμᾶς ἐμ-
δύσαμεν*. Attenum Origenes Tom. 20. in Johann. nonnulla habet quæ cum superiore ejus
de anima opinione parum videntur consentire: qualitates nempe nescio quas animis in-
gigni, quales corporibus ingignuntur. Demus ipsa verba ex pag. 286. *ἵπτοι δὲ διὰ τοῦτο κρινεῖ
καὶ ἔργον τὰ τέσσαρα τὰ ἀβραάμ, μήποτε διὰ τινὸν σπερματικῶν λόγων συγκαταβληθέντων εἶναι, ὡς εἶμαι, ψυχῆς
δὲ χαρακτηριστικὸν τὴν ὄντας σπέρμα τὸ ἀβραάμ, ἢ εἴπερ, ὡς καὶ τὸ σπερματικόν, ἢ πάντες ἀνθρώποι σπέρμα εἰσι
τὸ ἀβραάμ, ἢ τοῦ καὶ τοῦ ἀποδιδόμενα ἀδὲ τῶ: τίνος εἰς σπέρμα τὸ ἀβραάμ, ἢ ὅλον ἐστὶ ἢ πάντες ἀνθρώποι
μὴ πάντων σπερματικῶν λόγων τῶ ἀντὶ ἡλικασπαρίτων ἀντὶ τῶ ψυχῆς καὶ σώματος ἀνθρώπων ἐπιδεικνύμενοι
& deinde p. 287. ἢ πάντες ἀνθρώποι σπέρμα τὸ ἀβραάμ, ἢ ὅτι γὰρ ἔχει τὸν λόγον συγκαταβληθέντων
ἀντὶ τῆς ψυχῆς, δυναμένους εἰ γεωργηθεῖν ποιῆσαι τέσσαρα τὰ ἀβραάμ. Item in Psalm. 15. 7. ἐ Catenis
Regius: καὶ τῇ ψυχῇ τοίνυν ἔστι νοήματα τινὰ τοῖς σπέρμασιν ἀνάλογον, καθ' ἃ τὰ ἐνδον ἡνιμμάτῃ ἐν ἀγαθῇ
ἀράτῃ, καὶ θεωρίαις ἀληθιναῖς. Qualitates illas σπερματικὰς animis ingenitas quid aliud esse
dicamus, quam qualitates cum semine traductas? Quod si in animos traducatur aliquid
cum semine & ingignatur, imo si cum animis ipsis seminatur aliquid, συγκατασπείρεται ταῖς ψυ-
χαῖς, seminantur utique ipsæ animæ, & ex traduce propagantur. Verum aliter accipienda
puto illa Origenis: animas enim licet quibusdam λόγους σπερματικοῖς instructas seminari di-
cat, minime tamen satio illa quæ patrum ministerio perficitur, vel corporeum semen intelli-
gen-*

Rom 9, 20.

A gendum esse videtur, sed ratio alia mytica, et semen πνευματικὸν καὶ νοητὸν, cuius auctor ipse
Deus est; ferere enim animas dici potest, quatenus eas in varia corpora juxta Origenis sen-
tentiam distribuit: tunc autem certas iisdem pro meritis qualitates inferi putavit, Ada-
m, spermatias dixit: quæ si qualitatum, animæ Abrahami, vel justi alterius viri ingenitarum
similes sint, & diligenter excolantur, filios nos Abrahæ, vel viri alterius justi efficiunt, mysti-
co quodam & spiritali modo. Germanum hunc esse Origenis sensum ex totius loci attenta
lectione intelligitur, sed ex eo præsertim; quod qualitatum illarum variam ac inaequalem
dispensationem causâ ortum præcedentes habere dicit. Inde enim colligitur animarum
πρώτη περίεξις, quæ cum animarum propagatione ex traduce stare non potest. Huc adde frequen-
B tem infantiam, & tanto viri indignæ reus fuerit. Suffragatur animæ expositioni, quæ legi-
mus Tom. 13. in Johann. p. 236. Τῷ δὲ δότ' οὐ ψαλμὸν δοκεῖ τὸ διελθὲν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐν τῇ
ἐκείνου φύσει αἰς τὸ βίον τούτων, μὴ τὸ σπιρίταν σπερματίζον, καὶ ἀποφύγετον αἰσίων τιμω-
ρίων παρηγοριάν· ὃν ἀγαλλιάσεις, ὅς τοι καλὸς γεωργικεύει, καὶ νηστεύει, καὶ πενηδυνεύει τὰ σπέρματα, καὶ
οὐ κληροδοτεῖ.

V. Institutam porro in animo opinionem persequens Origenes, ad superiora illud quoque adjecit, Mentes in pejus delapas idcirco *ψυχὰς* fuisse dictas, quod ipsarum pietatis & charitatis fervor refrigerit. Hæc habentur libr. 2. *ἀπὸ ψυχῶν*, cap. 8. ubi Deum ignem esse docet, igneos Angelos, nobisque ipsis spiritu utberemus præcipi, si modo Deo placere velimus: impios autem, frigidos & esse & dici: Diabolum ipsum Dracone eo significari, quoniam in mari regnare dicitur. Tum ita concludit: *Si ergo ea quæ sancta sunt, & ignis, & lumen, & ferventia nominantur; quæ autem contraria frigida, & chartia peccato dicitur frigescere, requirendum est ne forte & nomen anime, quæ Græce dicitur ψυχή, à frigescendo de statu diviniore ac meliore dictum sit, & translatum inde quod ex calore illo naturali & divino refriguisse videatur: & ideo in hoc quoque est statum, & vocabulum sita sit.* Confimilem huic locum indidem adducit Justinianus in calce Epistolæ ad Menam.

Epiphanius Hær. 64. cap. 5. & in Epistol. ad Johann. Microsol. cap. 2. dixisse Origenem refert *ῥητάς* vocitatas, *ἡς τὸ ἀνάσσειν ἐν πνεύματι*. Id veritē doctissimus Interpres, *quod calitus afflata sit*, quod sane mihi probari non potest expositio; nam animas quidem desuper im-
D mitta affirmavit Origenes; afflari vero vel inspirari anima multo ante condita non magis dici potest quam Angelus; quem nemo desuper afflari dixerit, cum de cælo in terras ablega-
tur. Vertendum ergo, *quod sursum refrigerit*.

VI. Ex his Adamantini circa animarum originem placitis nata est octava est criminationibus, quas ipsi objici solitas repræsentat & diluit Pamphilus in Apologia. Illa certe postquam prolixè confutavit Justinianus in Epistola ad Menam, tum Scripturæ sanctæ, tum Patrum auctoritate, ab ipsis deinde anathematismos suos eidem Epistolæ subnexos auspicatus est: atque illa quisquis fuerit amplexus, anathema esse sancit, eademque rursus configit in Epistola ad Quintam Synodum, quæ est apud Cedrenum. Diu porro tunc erat, postquam vana hæc Origenis cogitata castigaverat Methodius, ut ex ejus Excerptis discere est, quæ Epiphanius nobis, & Photius asserunt: castigaverat & Cæcilius Gregorii Nazianzeni frater Dialogo 3. Inter, 149. & sequentibus (si modo Dialogorum istorum revera Auctor est, uti fertur, iste Cæcilius) castigaverat & Gregorius Nyssenus libro *ὁμολογητικῆς ἀντιθέσεως*, cap. 38. & Epiphanius Har. 64. cap. 4. & in Epistola ad Johann. Hierosolym. cap. 2. quibus locis putasse dicit Adamantium *ψυχὰς* dictam, *ὅτι τὸ ἀνδρὶ παρὸν ὄντα, & ὅτι τὸ διὰ τὸν χρόνον ὄντα, & ὅτι τὸ ἐν τῇ γαίᾳ, & ὅτι τὸ ἐν τῇ οὐρανῷ, & ὅτι τὸ ἐν τῇ γαίᾳ, & ὅτι τὸ ἐν τῇ οὐρανῷ*, eo quod ita animam in se clausam habeat, quomodo sepulchra & tumuli cadavera mortuorum: castigaverat & Theophilus Alexandrinus, & Hieronymus Epist. 59. ad Avit. cap. 1. & 2. & Epist. 61. ad Pammach. cap. 3. & 5. & 6. & Epist. 65. ad Pammach. & Ocean. cap. 2. & libr. 5. Comment. in Jerem. cap. 24. & in Epistola ad Demetrium, cap. 9. ubi animarum *προπαρὰν* in Ægypto & Orientis partibus olim grassatam, suis temporibus abscondite quasi in foris vitæ arum apud plerosq. versari queritur, *illarumque partium pollvere puritate, & quasi hereditario malo serpente in paucis, ut perveniat ad plurimos*; & in Commentar. in Psalm. 59. ubi dogmati huius hæresos nomen inurit, quemadmodum & in Comment. in Jerem. 29. aliis quoque locis, quos brevitas gratia prætermitto: castigaverat & Orosius in Commentitorio ad Augustinum, & Augustinus in libello contra Priscillianistas & Origenistas, cap. 8. & 11. & libr. 11. de Civit. Dei, cap. 23. ubi confidas illas de animarum progressibus & regressibus fabulas erudite refellit: castigaverat & Leo Papa in Epist. 11. quæ est ad Julianum Coënsē, & Gennadius de dogmatibus cap. 14. & Leontius in lib. defectis; maxime vero Cyrillus, qui Theophilipatruī sui, non in Alexandrino solum Episcopatu, sed in infenso etiam adversus Origenem odio successit, hanc ejus de animarum origine sententiam, Johannis Evangelium explanans, multiplici

argumentorum apparatu subvertit. Nec minori studio post Quintam Synodum eandem A
impugnaverunt doctrinam Facundus Hermianensis libr. 1. cap. 6. & Cyriacus Monachus,
quem narrat Simeon Metaphrastes dicenti Cyrillo dogmata de praeexistencia & restitutione in
eundem statum ab Origenistis quali media & ab omni periculo aliena haberi, respondisse: Nequa-
quam esse media, & vacare periculo dogmata de praeexistencia; imo esse lubrica potius & periculosa.
Impugnavit & Antipater Bostrenus scriptor aetatis mihi nondum compertae, in dissertatio-
nibus adversus Origenem, quas Eclogis suis intexuit Johannes Damascenus. Damnatur ea
quoque in Origene a Synodo Quinisexta Can. 1. & a Sophronio Hierosolymitano in Epi-
stola ad Sergium Constantinopolitanum, ab Isidoro, Johanne Damasceno, Georgio Syn-
cello, Cedreno, Suida, Niceta, Vincentio Bellovacense, Nicephoro, & Guidone Carmeli-
ta, qui multis eam refellit.

Eclog. lob.
Damasc.
Tit.
Suid.
Isid.
Nicet.
Cedr.
Synell.
Excerpt.
Chronogr.
Cedr. in
Comp. Hist.
Suidas in
Origene
Nicet. Theol.
Cath. fid. l.
4. Har. 31.
Vinc. Bell.
Ist. doct.
l. 18. c. 43.
Nicephor.
lib. 17. p. 27
Guido
Carmel. in
Summ. de
heres.

VII. Platoni porro hic quoque regendum se Adamantius praebeat. Ille autem in Pha-
Jone, & Epinomi, & libr. 10. de legib. & in Timaeo, aliisque locis, doctrinam hanc disertis-
simis explicat verbis, quam magna subinde Veterum pars arripuit. Nec hujus sane fuit
ipse sententia architectus; eam quippe multo prius propugnauerant Pythagoras & Empe-
docles. *ἡ ἐνδοξότερον*, inquit Origenes lib. 1. contr. Cels. *ἐκείνων ἡγοῦντο ὡς ἀποφύγετον λόγον.*
ἀλλ' ὁ τὰ πάντα νῦν καὶ πρὸς ἡμᾶς, καὶ πλάτωνα, καὶ ἡμπεδοκλήν, καὶ ποσειδάων, ἀνέμασαν ὁ κείνους. εἰς κρινόμενον
σώματι καὶ ἀέθρι, εἰς κρινόμενον καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς. & Hieronymus Epist. 52. quae est ad Marcelli-
num & Anaplychiam: *Super animae statu memini vestrae quaestiuunculae, imo maxime Ecclesiasticae*
quaestiois: utrum lapsa de caelo sit, ut Pythagoras Philosophus, omnesq. Platonici, & Origenes putant.
Simile nanciscaris in Epistola Justiniani ad Quintam Synodum, & apud Nicetam in The-
sauro orthodox. fid. libr. 4. Haer. 31. Sed & ipso Pythagora antiquior Orpheus animam in
corpore puniri dixit. Testatur id Plato in Cratylo, ubi & vocis *σῶμα* originationem petit
a *σῶμα*. Locum refert Clemens Alexandrinus Strom. libr. 3. atque item alterum Philolai
Pythagorici, qui id ipsum ex veteribus Ethnicorum Theologis & Vatribus adstruit. Merito
itaque Harmenopolus in libro de sectis, & Elias Cretensis Nazianzeni Interpres e Graeco-
rum fontibus sententiam suam Origenem hausisse dicunt.

VIII. At eam tamen quo Christianis approbaret, non rationibus duntaxat, sed quaestis
etiam Scripturae sacrae testimoniis fulcire conatus est, qui nobis a Patribus exhibentur.
Atque hos quidem refert Epiphanius in Epistol. ad Johann. Hierosolym. cap. 2. e Psalm. D
118. 67. *Priusquam a malitia humiliarer, ego deliqui: e Psalm. 114. 7. Revertere anima mea in*
requiem tuam: e Psalm. 141. 8. Educ de carcere animam meam: & e Psalm. 114. 9. Confitebor
Domino in regione vivorum. Apponit & istum Hieronymus in Epist. ad Demetriad. cap. 9.
e Johan. 9. 2. *Iste peccavit, ut cacus ex utero nasceretur, an parentes ejus?* & illos praeterea lib. 1.
Comment. in Epist. ad Ephes. 1. 4. e Psalm. 119. 5. *Hic mihi, quia incolatus meus prolongatus*
est; habitavi cum habitantibus Cedar, multum peregrinata est anima mea: e Rom. 7. 24. Miser ego
homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus? & e Philipp. 1. 23. Melius est reverti, & esse cum
Christo. & e Psalm. 89. 1. 2. *Domine refugium factus es nobis in generationem & generationem:*
antequam montes firmarentur, & fieret terra, & orbis terrarum. Apponit & illum in Ephes. 1. 17.
e Psalm. 21. 28. *Reminiscetur & convertentur ad Dominum omnes fines terra.* Ex hoc denique E
Johan. 1. 9. *Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, causae*
suae robur Origenem vel Origenistas accersivisse dicit Cyrillus in eundem Johannis locum.

IX. Sed manifesto repugnat illud Zachariae 12. 1. *Dicit Dominus extendens caelum, & fun-*
dans terram, & fingens spiritum hominis in eo; quod commento huic Origeniano a nonnullis
oppositum est: repugnat & illud Johannis 9. 3. *Respondit Iesus, neque hic peccavit, neque pa-*
rentes ejus, sed ut manifestentur opera Dei in illo: unde mirari subit stuporem Origenis, qui
praecedens istud commia: *Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cacus nasceretur?* in sui
delirii defensionem usurpavit: ad voluntatem quippe Dei causam cecitatis illius referens
Christus, aniam omnem abstulit detorquenda illius ad peccata vitam praecedentia. Aper-
tius etiam repugnat illud, Rom. 9. 11. & seq. quod ad subruendam hanc Origenis opinatio-
nem usurpat Augustinus in Epistola ad Optatum Milevitanum: *Cum enim nondum nati fuis-*
sent, aut aliquid boni egissent, aut mali, (ut secundum electionem propositum Dei maneret) non ex
operibus, sed ex vocante dictum est ei: Quia major serviet minori, sicut scriptum est; Jacob dilexi,
Esau autem odio habui. Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud Deum? Absit. Moysi enim
dicis: Miserebor cujus miserebor; & misericordiam praestabo cujus miserebor. Igitur non volen-
tis, neque currentis, sed miserentis est Dei. Quae licet Origenis fabulas funditus labefactent;
haec tamen ipsa Pauli verba ad suae causae defensionem adducit libr. 2. *Adi. ap. 9.* cap. 9. sed
aliter exponit ac vulgo exponi solent. Quod enim ait Apostolus, antequam boni quicquam vel
mali egissent (a Deo destinatos, non ex operibus meritos, hic ut diligeretur, ille ut odio habe-
retur; refert ille ad opera in terris & vita hac admitta, quae nullam Deo destinationis suae
causam dederint: operum autem vitam hanc praecedentium merita nequaquam ab Apostolo in-
frin-

A fringi ac tolli arbitrat. Igitur, inquit, sicut de Esau & Jacob diligentius perscrutatis Scripturis invenitur quia non est injustitia apud Deum, ut antequam nascerentur, vel agerent aliquid in vita hac, diceretur quia major serviet minori: & ut invenitur non esse injustitia, quod & in ventre fratrem suum supplantavit Jacob, sed ex precedentis videlicet vite meritis digne eum electum esse sentiamus à Deo, ita ut fratri praeponi mereatur: ita etiam, &c. Rem putasse videtur eodem modo, Paulinum hunc locum interpretans Tom. 2. in Joh. p. 78. Nec aliter intellexisse eum verisimile est alterum istum 2. Tim. 1, 8. 9. placito licet ipsius ex adverso oppositum: Collobora Evangelio secundum virtutem Dei, qui nos liberavit, & vocavit vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum & gratiam, quae data est nobis in Christo Iesu ante tempora secularia.

X. Verumtamen perspicuis licet convicta sint Scripturae testimoniis hæc decreta, B nihilo secius ad stipulatores habuit complures Adamantius: nam præter Pamphilum Apologiae auctorem, qui in eam inclinare videtur sententiam, eandem affectatur Clemens Alexandrinus Stromat. libr. 1. & clarius etiam libr. 3. In Eclogis quoque animam tradit in uterum immitti ὑπὲρ τῆς αἰῶνος & τῆς φύσεως ἀπορώτων ἀρχῶν. Pierium etiam Alexandrinum, qui alter Origenes cognominatus est, animarum ἀπορίων defensio testatur Photius Cod. 119. Nemesius in libro de natura hominis, cap. 2. animas hominum olim à Deo procreatas in corpora ab eo mitti existimat, cum ad eas suscipiendas idonea & informata sunt. Ecclesiasticis quibusdam persuasum fuisse narrat Hieronymus Epist. 82. ad Marcellinum, animas olim conditas in thesauro Dei haberi; quam opinionem ab Origeniana fecernit. Ipse vero libr. 1. Comment. ad Ephes. in cap. 1. vers. 4. & 5. commentum huius capita & propugnacula accurate scrutatur, & in comma 17. capitis ejusdem, ἐν ᾧ ἡμεῖς, rerum vero quarum prius obliiti recordamur, ἐπιγινώσκουσιν, propterea quod Paulum Ephesius optare spiritum revelationis in agnitione Dei, id est ἐν ἐπιγνώσει, quod prius in cœlesti vita Deum noverimus, ejusque de cœlis in terras migrando obliiti, iterum per revelationem cognoscamus: & lib. 2. eorundem Comment. in Ephes. 3, 1. legi ait multis in locis Paulum idcirco vinctum dici, quod anima ejus tanquam in carcere, sic in corpore clausa teneatur: deinde addit alio sensu id ab aliis accipi, nempe quod Paulus ex utero matris suæ ad convertendas Gentes prædestinatus, vincula postmodum carnis acceperit: & in Philem. 23. ubi Epaphram captivum suum Paulus appellat, in verbo captivitatis, juxta nonnullos, reconditum aliquid D latere dicit Hieronymus, quod capiti pariter & vincti in vallem hanc adducti sunt lacrymarum. Quæ cum interposita nulla confutatione vel censura scripserit, Rufini vexationibus & querelis patuerunt. Verum hujus criminis accusatione absolvere sese conatur Apolog. 1. adv. Rufin. cap. 5. & 6. idemque in Rufinum crimen obscure regeat Apolog. libr. 2. cap. 2. & 4. & libr. 3. cap. 8. & 9. Sed notabile est imprimis quod ait cap. 6. Apolog. 1. Vincti autem dici animam corpore, donec ad Christum redeat, & in resurrectionis gloria corruptivum & mortale corpus, incorruptione & immortalitate commutet, non absurdè intelligentia est. Anonymus ille apud Photium Cod. 117. qui Origenis defensionem suscepit, Scripturæ sacræ, Patrumque suffragiis errorem hunc ultro propugnare satagit, nedum illius exprobrationem ab Origene prohibeat. Ab eo sane non plane alienum fuisse Philastrium crediderim: postquam enim hæc differtur Hæc. 51. Alia est hæresis quæ dicit hominis animam non factam à Deo appellari animam, sed ante, inquit, intellectus vocabatur, & erat in cœlo: postea autem quia terrena desideravit, discessit eam de cœlo, & ex eo cœli animam nuncupatam arbitrantur: quæ penitus Origeniana sunt. Mentē suā deinde prodit his verbis: Ignorantes quod in principio facta à Deo, & creata post Angelos anima est appellata à Domino, hocque nomen proprietatis accepit à Deo, ut anima non intellectus vocaretur. Atque hæc Scripturæ postmodum testificationibus comprobatur. Denique vitio dat Tertulliano Augustinus, quod animas hominum nequam post obitum in Dæmones converti asseruerit. Quamobrem Domitianus Galata Ancyranus Episcopus in Epistola ad Vigilium Papam, adversus Origenis hostes hæc conqueritur, referente Facundo libr. 4. c. 4. Profuerunt ad anathematizandos sanctissimos & gloriosissimos Doctores, sub occasione eorum quæ de præexistencia & resurrectione mota sunt, dogmatum, sub specie quidem Origenis, omnes autem qui ante eum, & post eum fuerunt, sanctos anathematizantes.

Ang. lib. de
Hæres. ad
Quadragesimam
deum.

XI. Nempe de animæ Origine ac sorte nihil adhuc fuerat ab Ecclesia decretum. De anima vero, ait Origenes in Proem. libr. 1. αἰὲν ἄρχων, utrum ex semine traditus ducatur, ita ut ratio ipsius, vel substantia inserta ipsis seminibus corporalibus habeatur; an vero aliud habeat initium: & hoc ipsum initium, si genitum est, annon genitum; vel certe si intrinsecus corpori inditur, nec ne, non satis manifestè prædicatione distinguitur: qui locus profertur in supposititio Dialogo sub Hieronymi & Augustini nomine, qui habetur inter Spuria Hieronymi; & in Opere de Deitate & Incarnatione Verbi ad Januarium qui Tomo Augustini quarto subnectitur, libr. 1. cap. 2. & profertur utrobique ipsis Rufini verbis. Idem in Epist. ad Rom. Si etiam extra corpus positi vel sancti qui cum Christo sunt, agunt aliquid, & laborant pro nobis ad similitudinem Angelorum, qui

A inferenda, hoc Genes. 2. 2. intentabant : *Et requiescit* (Deus) *die septimo ab universo opere quod patrat.* Contra prætendebant adversarii illud Johann. 3. 17. *Pater meus usque modo operatur, & ego operor;* quod ad providentiam, non ad creationem alii referebant. Videndus Nemestius libr. De natura hominis, cap. 2. & Augustinus in laudata ad Hieronymum Epistola. Nulli igitur mirum esse debet scripsisse Gregorium Magnum Epistolar. libr. 7. Indict. 2. Epist. 53. quæstionem de anima Patribus solvi non posse visam esse, cum ne ipsius quidem temporibus eequa è reliquis opinionibus pro certa haberetur, Ecclesia præscripsisset. Unde falsum esse apparet, quod ait Justinianus in Epistola ad Synodum Constantinopolitanam, quam exhibet Cedrenus : *ἡ δὲ ἐκκλησία τοῖς θεοῖς ἐπομένῃ λόγῳ φάσκει τὸ ψυχὴν συνδυασμένην εἶναι τῷ σώματι καὶ τὸ μὲν πρῶτον, τὸ δὲ ὕστερον, καὶ τὸ αὐτὸν φανερὰ ἀδειάζει.* Ecclesia autem divinis obsecuta sermonibus dicit animam cum corpore progredi; non vero hoc
 B prius, illud vero posterius juxta Origenis dementiam. Quid si dicamus igitur Quintam Synodum non ideo præcisè damnasse Origenis sententiam, quod animarum defenderet ἀποπάγειν, sed quod Mentes præterea fuisse illas traderet, & sanctas Virtutes, quas cum contemplationis divinæ satius cepisset, in deterius esse conversas, & ab amore Dei refraxisse, indeque ψυχὰς esse dictas, & in corpora tutelæ causa dimissas: sic enim habet Justiniani anathematismus secundus.

XIII. Animas quando conditas putaverit, vidimus: quales ipsas censuerit, corporatas, an corpore carentes, videamus. Hæc superflua sane videatur esse quæstio, si quæ de Angelis scripsimus, attendantur: prolixa enim disputatione declaravimus, naturis quibuslibet ratione instructis corpora Origenem tribuisse. Strictim ergo pauxillum quiddam hic delibabimus, quod illic consulto prætermisimus, in hunc locum coniecimus: illud nimirum: cum corpore constare animas existimaverit Adamantius, cujusnam eas finxerit corporationis, an Angelicæ similis, an crassioris, & ad illam Dæmonum, quam Angelica spissiorē ostendimus, propius accedentis. Ac naturas rationales diximus pro meritis, crassioribus, tenuioribusve illigari corporibus: cum animæ autem Angelis virtute sint inferiores ac meritis, crassioris esse corporaturæ: ac Angelos dicendum est. Origenes libr. 2. *καὶ ἀρχῶν, c. 2. Vt ergo superius diximus, materialis substantia hujus mundi habens naturam, quæ ex omnibus ad omnia transformatur, cum ad inferiores quosque trahitur, in crassiorē corporis statum solidioremque formatur, ita ut visibiles istas mundi species, variasque distinguat: cum vero perfectioribus ministrat & beatoribus, in fulgore celestium corporum micat, & spiritualis corporis indumentis vel Angelos Dei, vel
 D filios resurrectionis exornat: ex quibus omnibus diversus ac varius mundi completur status, & capite sequenti: Possibile enim videtur ut rationabiles naturæ, à quibus nunquam aufertur liberi facultas arbitrii, possint iterum aliquibus motibus subjacere, indulgente hoc ipsum Domino, ne forte si immobilem semper teneant statum, ignorent se Dei & non sua virtute in illo sine beatitudinis constituisse. Quos motus sine dubio rursum varietas corporum, & diversitas persequitur, ex qua mundus semper adornatur; nec unquam poterit mundus nisi varietate ac diversitate constare, quod effici nullo genere possit extra materiam corporalem.*

XIV. Excusando autem dogmati huic, quo animis corpora adscribit, contra quam in Ecclesia hodie creditur, appositum est illud è Proemio librorum *καὶ ἀρχῶν. Deus quoque quomodo intelligi debeat, inquirendum est, corporeus, an secundum aliquem habitum deformatus, an alterius naturæ quam corpora sunt, quod utique in prædicatione nostra manifeste non designatur. Eadem quoque hæc de Christo, & de Spiritu sancto requirenda sunt; sed & de omni anima, atque omni rationabili natura nihilominus requirendum est. Quæ requiri jubebat Origenes, ea præfecto Ecclesiæ decretis definita non erant. Unde non Origenis ætate duntaxat idem Tertulliano de anima visum est, sed & plurimis quoque dein Ecclesiæ Patribus: puta Hilario in Matt. Can. 5. ubi animarum species, sive obtinentium corpora, sive corporibus exulantium, corpoream tamen naturæ sue substantiam sortiri prædicat: & Ambrosio libr. 2. de Abraham, cap. 8. ubi, præter S. Trinitatem, corporibus reliqua constare asserit: & Cassiano Collat. 7. cap. 13. ubi animas spirituales quidem esse fatetur, incorporeas negat: & his antiquiori Theodoto in Excerptis ad Clementis Alexandrini calcem adjectis, ubi animas hominum corporeas esse affirmat: & Methodio ipsi Origenis adversario apud Photium Cod. 234. ubi animas esse ait corpora *ροσὰ*, in membra ratione ad spectabilia discretas. Ipse etiam Augustinus opinioni huic licet infensus, aliquo tamen sensu animam corpus esse fatetur Ep. 28. At ab eo discessit Faustus Reienensis, animisque corpora palam affinxit, quem tribus libris errorem ultus est Claudianus Mamertus.*

Magis illud vero ad excusandum Origenem conferre posset, quod scriptum ab eo est Homil. 1. in Genes. ubi hominem, qui de limo terræ fictus est, corporeum hominem esse dicit: qui autem ad imaginem Dei conditus est, spiritalem esse eum & crassum corpore; illum exteriorem hominem esse, hunc interiorem. *Si qui vero hunc corporeum putent esse, qui*

LIBER SECUNDUS.

A gradens animam, in corpoream esse aliquid pacto Platonice ipsam affirmat. Hæc ait Methodius de Origenem, non Photium de Methodio, qui deinde probat ex hac Origenis opinione consequi corpore animam carere; quia si post excessum ÷ vita corpore tanquam vehiculo & veste indigeret, ut potest quæ nuda comprehendere non possit, utique corporea non est: (valeret enim alioquin eadem argumentatio, quæ adversus Vincentium Victorem) animam corpoream esse statuientem usus est Augustinus libr. i. de anima, cap. 5. *Quod vero eam non spiritum, sed corpus tribus constare corporibus? Cum enim spiritus, anima, & corpore constare nos dicit, & omnia hæc tria corpora esse asserit, profecto ex tribus corporibus nos putat esse compactos. In qua opinione quanta eum sequatur absurditas, illi potius quam tibi demonstrandum puto.* Cum ergo anima corpus ad

B *venitium* superaddideret Origenes, incorpoream ab coispm necessario haberi Methodius
 concludit. Pergit deinde; si incorporea anima est, affectionibus immunis est, nec alieni cor-
 poris & mutuatit motibus obnoxia. Sin affectionibus corporis percellitur, utique incor-
 poreae non est. At una cum corpore mala vel bona patitur, ut eorum qui post mortem viden-
 dus est præbuerunt, testimoniis confirmant: anima igitur corporea est. Sic itaque ad absur-
 dum & *ad Divinor* Origenem adigit Methodius, animam ex ejus dictis corpoream esse & in-
 telligendi facultate prædita, membris ratione solum aspectabilibus instructa, non quæ ad
 inventitio corpore sint induta, sed quæ natura suapte corpora sint. Vera hæc est & genuina
 loci hujus expositio, quam idcirco persecutus sum, ut ne ab infensissimo quidem Adamantii
 C adversario vitio datum fuisse Lector intelligat, quod ab aliis ei fere objectum est, animam scilicet
 corpus cum addidisse; sed veritorem è contrario sententiam fuggillasse in eodem Metho-
 dium, cum deteriori ipse adhæserit.

XVI. Proferendus quoque hic est alter Methodii locus, ex libro de resurrectione à Photio decerptus, unde proxime laudatus itidem petitus est: ἀνθρώπου, φησὶ, λήξει καὶ φύσις ἀλλοτρίεσθαι, ἐπεὶ φύξις χωρεῖ σωματίῳ, ἐπὶ αὐτῷ πάλιν τοιαύτη χωρεῖ ψυχῇ. ἀλλὰ τὸ ἐκ συστάσεως ψυχῆς καὶ σωματίου εἰς μίαν τὴν κατὰ μορφοῦν εὐνοεῖται, ὅ δ' ὡς ψυχῆς τὸ ψυχλὸν μόνον ἐλεῖναι ἀνθρώπων, οἷς πλάττονται. Homo, inquit, ex natura sua verissime dicitur neque anima sine corpore, neque rursum corpus sine anima; sed quod ex coactione anime & corporis in unampulchri formam conflatur. Origenes autem animam solum, hominem esse dixit, quemadmodum & Plato. Prostat hic quoque locus Methodii apud Epiphanium Hær. 64. cap. 17. sed his postremis truncatus verbis: ὅ δ' ὡς ψυχῆς τὸ ψυχλὸν μόνον ἐλεῖναι ἀνθρώπων, οἷς πλάττονται. Eane de suo addiderit Photius, an detraxit Epiphanium, qui totam Methodii disputationem in epitomen contraxit, dictu facile non est. Addepro eo, ὅ δ' ὡς ψυχῆς, contrariam lectionem Photinianum quemdam codicem exhibere; eam scilicet, ὅ δ' ὡς ψυχῆς. Nec mirum foret à Platone Origenem recedere, quem ab eodem recessit mox vidimus, cum de animis, corporeæ an incorporeæ essent, quereretur.

At fatendum tamen est Origenianorum dogmatum coherentiam ex nos compellere,
ut anima sola constare hominem censuisse Adamantium dicamus. Nam si anima vinculum
& carcer corpus est, qui pars hominem componens existimari poterit? Quam-
quam alia omnia ferè videtur Homil. 29. in Luc. cum ait: Omnis homo morti subiacet;
ipse ergo qui nequaquam moritur, jam non est homo, sed Deus est: quem locum attulimus
supra, cum disputaremus an crediderit Christum hominem esse decessisse postquam mortuus
est. Christum ibi jam hominem non esse affirmat, quia morti jam amplius obno-
xius non est: quisquis ergo mori non potest, homo non est ex Origenis sententia: at ani-
ma humana à corpore sejuncta mori non potest: anima igitur ex decreto Origenis homo
non est. Quod absque ambage asserit, hæc verba Psalmi r18. v. 50. interpretabis in Ca-
tena Corderiana: *Hæc me consolata est in humilitate mea.* ἡ δὲ μέλλουσα, ἐστὶν ἀναζωοσις.
καθὰ τὴν ψυχῇ, καὶ ἐν τῷ σώματι, ἐπὶ πάντων τῶν μαρτυρούντων, εἰπερ οὐ ἀνθρώπου· ἢ ψυχῆ· ἐὶ γὰρ ἐν τῇ κατ'
ἐαυτοῦ ζωῇ τοῦ αἵματος οὕτως ζῇ, οὗ καὶ ἀναζωοσις ἐκ τεθνάντος ἐστί· διὸ καὶ οὐ κεκοιμήται· τοὺς πενήτους δὲ θεοὶ ζῶν
εἶπεν, ὡς κατὰ τὸ ζῆν ἔχοντας, πλὴν ὅσον οὐ δύναμαι θεοὶ ζῶσι ποιοῦσθαί τι. καὶ πόθεν λέγειται ἄποιν' αὐτοῖς, ἐὶ μὴ τὴν
ἀνάστασιν τύχοιεν. Concurrent hæc aduersa fronte cum superioribus, & alterutra cadat ac-
cultatione necesse est.

Anima sola constare hominem asseveravit Plato in Alcibiade 1. quem secutus est Plotinus Enn. 1. libr. Hanc sententiam veteres secutus Academicos damnavit Varro, ut est apud Augustinum libr. 19. de Civit. Dei, cap. 3. Instituti vero à Platone Hæretici quidam, sententiamque ejus affectati, Tertulliani castigationem senserunt. Sic enim ille libr. de rescript. carn. cap. 40. *Nachte denique hæreses duos homines ab Apostolo editos, interiorem, id est animam; & exteriorem, id est carnem: saluam quidem animam, id est interiori homini; exiunt vero carni, id est exteriori adjudicaverunt, quia scriptum sit Corinthiis: Nam etsi homo noster exterior corrumpitur, sed interior renovatur de die & de die. Porro nec anima per semetipsam homo, quæ figmento jam homini*

mini appellato postea inserta est; nec caro sine anima homo, quæ post exilium anima cadaver inscribi- A
tur. His Hæreticis assensus est Origenes, & post Origenem Arnobius lib. 2. adv. Gent. *Quid*
enim sumus homines, inquit, nisi anima corporibus clausæ? & multo post Hugo à Sancto Victore,
 cum probare vellet toto illo triduo quo Christus jacuit in sepulchro, Verbum hominem fu-
 isse: hac enim ratione utitur, sola anima constare hominem, animæ autem Christi à corpore
 disjunctæ adhæsisse Verbum, Verbum igitur nihilominus fuisse hominem, quam dum anima
 corpori esset connexa. Denique opinionem eandem tuitus est proavorum nostrorum me-
 moria Franciscus Georgius Tom. 1. Probl. 26. 27.

Hugo lib. 2.
 de Sacram.
 fidei part.
 1. cap. 11.

XVII. Credita illa & asserita ab Origene animarum *μετεμωρώσεων* earundem quoque
μετεμωρώσεων cur admitteret, causæ fuit, ut diximus: nam cum animas pro peccatorum,
 virtutumve ratione & modo, vel Angelorum consequi dignitatem, vel crassioribus homi- B
 num, Dæmonumve corporibus adnecti, & perpetua utentes arbitrii libertate, iterum ite-
 rumque vel recte vel male agere possent crederet, necessaria argumentorum consequentia eo
 adducebatur, ut animas hominum iterum iterumque subire possent fateretur hominum cor-
 pora vel Dæmonum. Atque illa est tam decantata, toties explosa Origenis *μετεμωρώσεις*,
Transcorporatio; quæ & *μετεμώρωσις* appellari potest, quod reddere queas,
Transinanimatio. Pulchre dogmatis utriusque connexionem vidit Gregorius Nyssenus apud
 Justinianum in Epistola ad Menam Patriarcham, & in Origene reprehendit. Quemadmo-
 dum autem dupliciter vox ista, *μετεμώρωσις*, vulgo usurpatur, vel pro transitu animæ ex hu-
 mano corpore in humanum corpus; vel pro migratione animæ ex humano corpore in
 plantæ corpus vel pecudis, quam propugnavit Pythagoras, quamque peculiari libello Jam- C
 blichus confutavit: ita juxta Origenianam doctrinam distinguenda est migratio animæ ra-
 tione præditæ cælesti, vel humano, vel dæmoniaco corpore in pecudis corpus, & vicilim;
 à migratione animæ rationalis quæ corpora inter cælestia, humana, & dæmoniaca, citra
 belluina, aliave quælibet perficitur. Atque hanc posteriorem tuitum esse Origenem, ut-
 pote ex ejus aptam principiis, negari non potest. Unde Anonymus Photii Cod. 117. cul-
 patum eum refert, quod dixerit: *ἐν τῷ σώματι τοῦ σώματος, ἢ τῷ ἀδάμω.* *Servatoris animam, ipsam*
Adami animam fuisse: quod ita accipio, quæ fuerat Adami anima, eam in corpus Servatoris
 multis post sæculis transiisse. Unde & Theophilus Origenem dixisse ait, hominem crebrius
 mori; quod non aliter intelligo, quam animas sæpenumero è corporibus in corpora transire,
 & *μετεμωρώσεις*.

XVIII. Verum priorem quoque *μετεμώρωσιν*, quæ Pythagorica est, tenuisse illum Vete-
 res multi vociferantur. Crimini id ipsi datum fuisse narrant Pamphilus in Apologia, & sæpe
 laudatus Anonymus Photii. Hieronymus cujus verba supra recitavimus ex Epist. 59. ad
 Avit, cap. 1. 2. & 4. & libr. 2. Apolog. adv. Rufin. cap. 4. Origenem incescit erroris ejusdem
 nomine, quem lib. 1. *περί ἀρχῶν* haberi dicit. Loca ipsa Origenis descripsit Justinianus ad
 calcem Epistolæ ad Menam, quæ cum in his libris hodie non compareant, verisimile est à
 Rufino fuisse suppressa. Pepercit nomini Origenis Philastrius, rem ipsam tetigit, atque hoc
 argumento confutavit, quod anima postquam corpore soluta est, in locum statutum dedu-
 catur ab Angelo, ut pro meritis suis exornetur.

XIX. Recte quidem accusationi suæ consuluit Justinianus, cum Origenis verba ipsa de- E
 scripsit, quibus absurdum illud & impium dogma continetur; tam frequentibus quippe &
 apertis testimoniis alibi repudiavit illud Adamantius, & damnavit, vix ut in animum indu-
 cere possim, hominem, non jam dico summa florentem eruditione & ingenio, sed non væ eor-
 dem omnino & insanum, tam repugnantia sibi & contraria uno eodemque ore pronuntiasse.
 In hoc ipso quippe, quod laudat Justinianus, opere de principiis, lib. 1. cap. ultimo, ita disse-
 rit: *Illæ sane nos nequaquam recipienda censemus, quæ & à quibusdam superfluo vel requiri vel ad-*
strui solent, id est, quod anime in tantum sui decessum veniant, ut natura rationalis ac dignitatis ob-
lite etiam in ordinem irrationabilium animalium, vel bestiarum, vel pecudum devolvantur. Reli-
 qua studio brevitatæ prætermitto, quæ tamen ad rem faciunt. Et libr. 1. de resurrectione,
 quem locum exhibet Pamphilus: *Sed sicut, inquit, non est putandum, quod animalium corpus* F
acceptum sit sic peccator, aut volucrum, aut piscium; sic neque Solis, aut Lunæ, aut stellarum formam spe-
randum est accipere eos qui resurgent in gloria: sed exempli causa dicta hæc ab Apostolo sentiendum
est, ut designetur per hæc, quod alii pro meritis suis honorabiliores & clariores erunt, beatiora quoque
habitationa sortituri: aliorum vero indignissimus & abjectissimus pro gestorum scelere erit status, qui
etiam multis animalibus dignus sit comparari. Quæ si quis à Rufino vel perverfa vel infecta
 caussetur, quid adversus illud excipiet è libr. 4. contr. Cels. *εἰ δὲ τοῦ ὀνόματος (κίλσος) τί ἀκο-*
υνθεῖται ψυχῇ ἐν αἰωνίῳ ἐσομένη ζωῇ, καὶ τί καὶ φρονεῖν αὐτῆς, καὶ αὐτῇ ἀρχαῖν αὐτῆς, καὶ ἂν
ἔτιω διασχεῖ τὸ ἀθάνατον εἰς ὅσον ἐκχρόνον σώμα. ἢ καὶ πλάτωνος μετεμωρώσεων, ἀλλὰ κατ' ἄλλω τινὰ
ἐμφαντικῶν διακρίαν. Quod si intellexisset (Celsus) quid sequatur animam in æterna futuram vi-
 ta, & quid sit sentiendum de ejus substantia & principiis, non ita suggillasset immortalem in mortale
 veniem-

A *venientem corpus, non juxta Platonis μεταστροφῶν, sed juxta aliam quandam sublimiorem contemplationem.* Scriptionis ejusdem contra Celsum libr. 5. Christianos rejicere tradit: *πυθαγόρα δὲ οὐκ ἔχει μεταστροφῶν μέτρον.* Sed asseverantius libr. 8. ἡ δαμῶς μίτροι γὰρ λέγοντες μεταστροφῶν δὲ πυθαγόρα, καὶ ἀπεχόμεθα δὲ ποτε ζῶν, ἡ γρηγορέα δὲ οὐτὶς τὰς σαφῆς. Nullo modo scilicet dicentes migrationem animæ fieri de corpore in corpus, & descensum ipsius usque ad brutas pecudes; nimirum non ita ut Pythagoras, etiamsi abstinemus aliquando ab animalibus, ipsorum carnibus non utemur. Et libr. 5. in Epist. ad Rom. Sed hæc Basilides non advertens de lege naturali debere intelligi, ad ineptias & impias fabulas sermonem Apostolicum traxit in Pythagoricum dogma, id est, quod animæ in alia atq. alia corpora transfundantur, ex hoc Apostoli dicto conatur adstruere. Dixit enim, inquit, *Apostolus*, quia ego vi vebam sine lege aliquando; & cætera, quæ Lectori diligenti consulenda relinquo. Paulini hujus loci pravam interpretationem, & ad Pythagoricæ μεταστροφῶν confirmationem accommodatam damnat iterum libr. 6. in Epist. ad Rom. Idem libro de Proverbiis Salomonis, & Tom. 7. in Matth. (quæ testimonia jacent in Apologia Pamphili) & Tom. 11. in Matth. pag. 228. & 259. Scripturis sanctis & Ecclesiasticæ fidei contrariam esse asserit μεταστροφῶν. Fusc quoque id argumentum prosequitur Tom. 6. in Johan. pag. 104. disquirens, an in Johannis corpus Eliæ animæ migraverit; eoque etiam copiosius Tom. 13. in Matth. p. 303. 304. & sequentibus, eandem ventilans quæstionem, hac ratione μεταστροφῶν oppugnat, mundum nusquam interitum, si animæ propter peccata corpora subeant: id enim si sit, cum semper pro arbitrii sui libertate peccare possint animæ, semper corpora subituras; semper igitur ad futura corpora; mundum ergo nunquam peritum: quod si prodeuntibus sæculis animæ subinde aliquæ peccato immunes, corporeis vinculis amplius non egent, post diuturnum annorum curriculum, imminuto magis animarum numero, ad perpaucas animas redactum iri mundum; quibus perfectionem consecutus, desitutum tandem, præ animarum quæ corpora subeant inopia; quod refragatur Scripturæ docenti plurimos in mundo futuros mortales, cum Filius hominis adveniet. Pari utitur ratiocinatione Homil. 2. in Cantic. Cant. Nunc æquus Lector existimet, tot tamque claris testimoniis μεταστροφῶν obtinentibus, majore adhibenda sit fides, an iis quæ allegant Hieronymus & Justinianus eandem adstruentibus.

D *Verumtamen aliis quoque præfidiis Adamantii causam fulcire possumus, velut ea sunt quæ nobis Pamphilus subministrat, verba hæc Origeni falso adscripta fuisse dicens, quæ non exclusæ, sed ex adversarii persona protulerat, & dissertationem præterea suam his verbis conclusisse; Sed hæc quantum ad nos pertinet, non sunt dogmata, sed discussionis gratia dicta sunt, & abjiciantur. Pro eo autem solo dicta sunt, ne videatur quæstio mota non esse discussa.* Quæ repetit etiam Hieronymus & agnoscit Epist. 59. ad Avit. cap. 1. Prodest illud insuper ad defensionem Origenis, quod scriptum ab eo est Tom. 11. in Matth. pag. 259. admittendam μεταστροφῶν, si per eam anima ita intelligatur mutari & converti, ut vel depravatis moribus, & voluntate, non natura pecudis similis evadat; vel virtutibus ac pietate rursus rationis compos fieri videatur. Eadem in eisdem sententia loco alteri è libro de Proverbiis Salomonis, quem Pamphilus Apologiæ suæ intexit. Id puncto suo & assensu comprobatur Philastrius Har. 120. Quod ipsum prolixius & elegantius edisserit Gregorius Nyssenus in commemorata superius disputatione, quam Epistolæ suæ ad Menam Justinianus inseruit. Nec aliter de hac Metempsychotosi, qua animæ in belluarum corpora transire dicuntur, sensisse Origenem eo mihi sit verisimilius, quod hæc ipsa fuit Platoniorum nonnullorum Metempsychosis. Auctorem damus Nemesium, cap. 2. εἰπάτω δὲ, inquit, πλάτων τὰς μὲν θυμίας, καὶ ἡρώδεις, καὶ ὀρπακίκοις ψυχῶν, λύκων & λέοντων σώματα μεταφύσσιντο, τὰς δὲ οὐκ ἀκολασίαν ἡγορημένας, ὅντων δὲ τῶν εὐδαιμόνων ἀναλαμβάνειν σώματα, οἱ μὲν κυεῖν περὶ τὰς λέοντας καὶ τὴν λύκους, καὶ τὴν ὄνους. οἱ δὲ τρεπτικῶς αὐτὸν εἰρηκέναι διέγνωσαν, ὅτι ἡδὴ διὰ τῶν ζῶν παρεμύδιντο. Et mox: ἰάμελις δὲ τὸ ἐναντίον τῶν δρακόνων, κατ' εἰδὼς ζῶν ψυχῆς εἶδος τῶν λέων, ἥ γινετο διάφορα γέγραπτο γούμυ μόνος ἐκλον ἐπὶ γρηγορῶν, ὅτι ἐν ἀπ' ἀνθρώπων εἰς ἀλόρα, ἐκ δὲ ἀπὸ ζῶν ἀνθρώπων εἰς ἀνθρώπους αἱ μεταστροφῶν γίνονται, ἀλλὰ ἀπὸ ζῶν εἰς ζῶα, καὶ ἀπὸ ἀνθρώπων εἰς ἀνθρώπους καὶ μὴ δοκεῖ μάλλον εἶναι τέτα καλῶς κατενοήσας μὴ μόνον τὸ πλάτων τὸ γινώσκον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνδραίας αὐτῶν. Cum enim dixerit Plato iracundas, & furiosas, & rapaces animas, luporum & leonum corpora induere, quæ vero intemperanter vixissent, asinorum, aut aliorum ejusmodi corpora assumere; nonnulli proprie intellexerunt leones, & lupos, & asinos: alii vero figurate hoc ipsum dixisse judicaverunt, mores per animalia indicantem. Et mox: Iamblichus vero his contrariam decurrens viam, pro animalium specie, animæ speciem esse dicit, species nimirum differentes. Ab eo ergo scriptus est liber singularis ita inscriptus: Migrationes animarum non fieri ex hominibus in brutas, neque à brutis animalibus in homines: sed ab animalibus in animalia, & ab hominibus in homines. Ac mihi videtur ille præ reliquis optime affectus non Platonis sententiam modo, sed & ipsam veritatem.

XX. Animarum itaque ἀποστροφῶν cum à Platone accepisset Origenes, ipsarum quoque

que μετασπάσεων ab eodem accepit. Ab humanis autem corporibus in humana corpora A transire animas affirmavit Plato; à cœlestibus vero in humana, ab his in dæmonica migrare animas dixit Origenes: & ut hominum animas eatenus animas pecudum fieri dixit Plato, quatenus nequitia addita pecudum similes fiunt, ita id ipsum Origenes pronuntiavit. Præ- iverat Platoni Pythagoras, sed non animorum solum ex humanis corporibus in humana, verum etiam ex his in ferina veras commutationes admiserat. Aliud quoque Pythagoricam inter & Platoniam doctrinam intercessisse discrimen affirmat Servius in illud Virgil. Æn. 3. Animamque sepulchro condimus. Plato, inquit, perpetuam dicit animam, & ad diversa corpora transitum facere statim pro meritis vite prioris. Pythagoras vero non μετεμίσχων, sed παλιγγενεσία esse dicit, hoc est redire, sed post tempus. In quo Platonem quoque, dimisso Pythagora, Adamantius sequitur. At Paganinus Gaudentius cap. 31. in libello de comparatione Dogmatum B Origenis cum Philosophia Platonis, de Origenis Metempsychosi differens, in eo differre ait opinionem ipsius à Pythagorica, quod ille pœnas in subterraneis locis luendas ob scelera agnoscat; Pythagoras vero Inferos, Inferorumque pœnas sustulerit, quod falsum est: ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ῥησὶ φησὶ δι' ἑπτα καὶ διακοσίων ἔτην εἰς αἰδω καὶ ἄγρυπνίαν εἰς ἀνδραγμία. At ipse etiam in scriptis aut post septem & ducentos annos se ex Inferis ad homines venire, inquit Laërtius in Pythagora. Ab Ægyptiis autem magistris vana hac Metempsychoseos doctrina imbuti fuerant Pythagoras & Plato; hinc enim manasse illam commemorat ibidem Servius, & Clemens Alexandrinus libr. 6. Stromat. Hanc hodieque pertinacissime retinent Americani nonnulli, retinent Sinenses plerique, & ex Indis quotquot Muhammedo nomen non dederunt; itaque ab animatorum usu caute abstinere. An ab Indis vero ad Ægyptios C transierit, an ab his ad illos, res est non parvæ disquisitionis. His sata auctoribus Simonianorum, Basilidianorum, Valentianorum, Marcionistarum, Gnosticorum, & Manichæorum mentes infecit, in iisque cum ab aliis, tum ab Origene sæpe confossa est. Placuit ea quoque veteribus Gallis, ut à Cæsare proditum est. Ne postremis quidem hisce temporibus temperavit sibi Hieronymus Cardanus, vir immoderati ingenii, quin iteratam quandam & repetitam παλιγγενεσίαν introduceret in Dialogo de morte.

Cæs. de
bell. Gall.
libr. 6.

QVÆSTIO SEPTIMA.

DE LIBERO ARBITRIO, GRATIA, ET PRÆDE- D STINATIONE.

I. Sententia Origenis de libero arbitrio naturæ rationalis, & gratia Dei summative proponitur. II. Eadem suffusè explanatur. III. In quo positam arbitrii libertatem voluerit. IV. Statum naturæ integræ à statu naturæ lapsæ non distinxit. V. Utrum & quomodo liberum arbitrium regere putaverit bonos & prævios motus in animo suscitatos. VI. Equisnam sit ille spiritus adversus quem Paulus carnem ait concupiscere. VII. Utrum anima media inter spiritum & carnem dici possit. VIII. Queritur utrum affectus aliqui E boni ex carne naturaliter prodeant: & de lege naturæ. IX. Patres multi ex vi naturæ boni aliquid oriri posse senserunt. X. Origenes legi naturæ nimium tribuit: XI. quemadmodum & legi Moysis. XII. Investigatur ejus sententia de gratiæ auxilio, quam hominibus à Deo impertiri censuit, propter recte ante vitam gesta, XIII. & in hac vita mortali. XIV. Gratiam excitantem non agnovit. XV. Perperam interpretatis quibusdam Scripturæ locis in eam sententiam adductus est, XVI. quæ merito reprehenditur. XVII. Pauxilla quadam in Origenis favorem colliguntur. XVIII. Utrum & quomodo perfectos homines posse non peccare ratus sit. XIX. Hujus dogmatis causa vapulat. XX. Utrum post acceptam gratiam iterata pœnitentiæ locum non superesse autumarit. XXI. F Utrum præceptis divinis morem geri non posse senserit. XXII. Suppetiæ feruntur Origeni XXIII. Utrum affirmaverit homines sola fide justos effici. XXIV. Investigatur ejus dogma de peccato originis, & sine Baptismi. XXV. Quid ipsi de prædestinatione placuerit, disputatur. XXVI. Hic quoque nonnullis pœnas dat, sed in aliquibus juvatur.

I. NUNC vero de libero arbitrio, quod animæ ipsi innatum est; deque gratia Dei, quæ in animam infunditur, quid Origeni placuerit, explorandum est; nec eam enim quæstionem inoffenso decurrit pede, mentis rationalis arbitrio nimium tribuens,